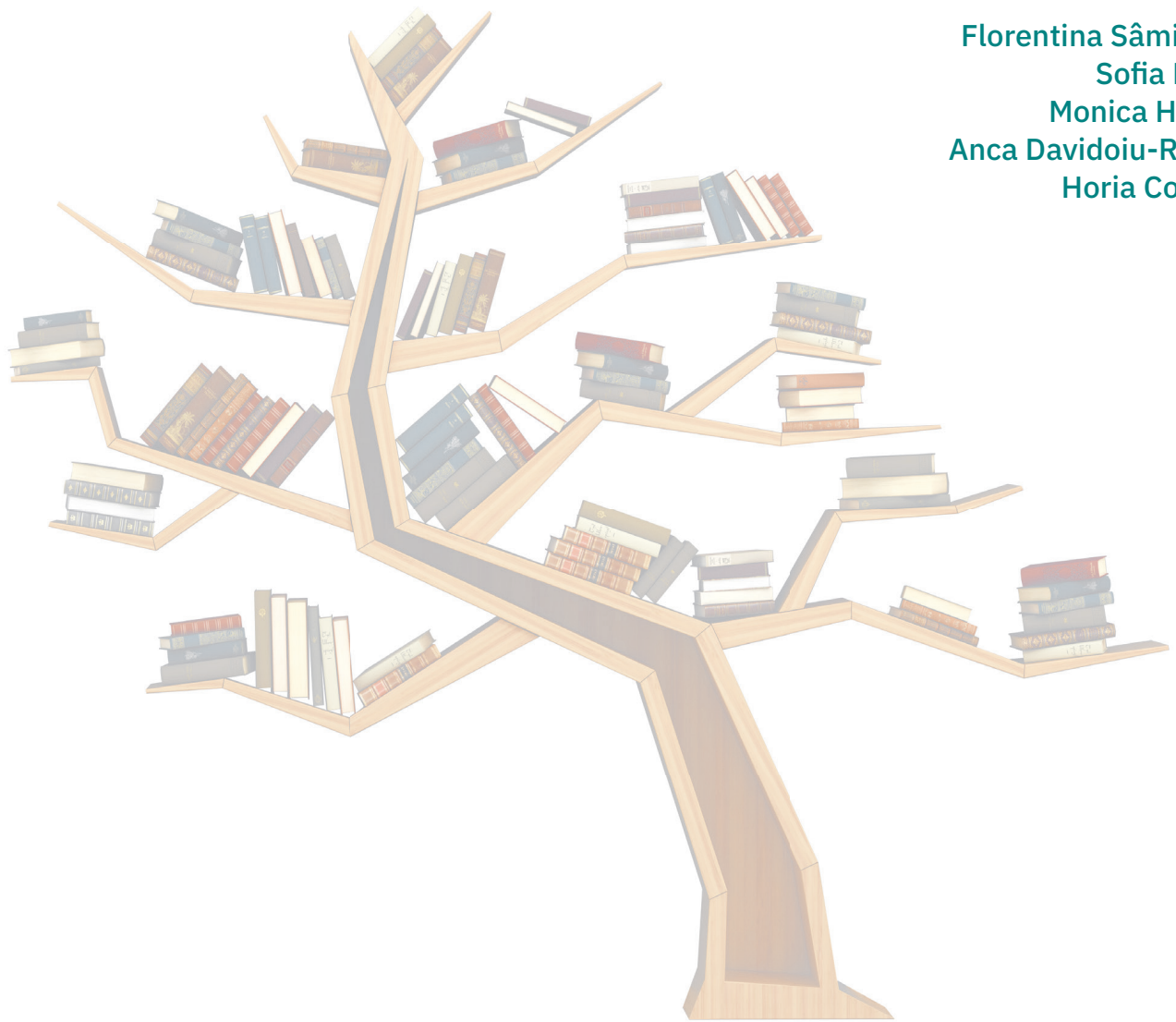

Florentina Sâmihăian
Sofia Dobra
Monica Halaszi
Anca Davidoiu-Roman
Horia Corcheș

Limba și literatura română

Caietul elevului

Clasa a VI-a

Dragi elevi,

Vă propunem prin volumul de față un caiet conceput special pentru voi, care grupează exerciții diverse, cu grade diferite de dificultate și, sperăm, atractive. Acestea vă ajută să aprofundați ceea ce ați lucrat la clasă și, în același timp, vă oferă deschideri noi pentru temele abordate în clasa a VI-a.

Domeniile cuprinse sunt lectura, limba română și redactarea, urmând ca profesorul ori, de ce nu?, chiar voi să alegeți ce veți lucra singuri acasă.

Când am scris acest caiet, am avut în minte copiii de vârsta voastră, fie că este vorba de copiii noștri, fie de cei ai prietenilor sau de elevii noștri, care ne-au ajutat cu sugestii și cu idei privitoare la interesele sau preferințele generației voastre.

La finalul fiecărei unități de învățare, veți găsi un test prin care veți putea verifica în ce măsură stăpâniți conținuturile abordate. Anexele conțin baremele de corectare a acestor teste și câte o fișă de autoevaluare pentru fiecare unitate. Aceasta vă ajută să identificați în ce măsură ați dobândit competențele exersate în unitatea respectivă, atât prin *Caietul elevului*, cât și prin parcurgerea manualului. De asemenea, veți putea compara evaluarea voastră cu aceea făcută de profesor.

Sperăm să vă placă nu doar textele și exercițiile propuse, ci și cum se prezintă acest caiet, cu imagini vesele și un design plăcut.

De felul în care veți reuși să folosiți limba română în comunicare depinde reușita voastră și la alte discipline, așa că vă dorim să exersați cu folos și cu plăcere cât mai multe dintre activitățile pe care vi le-am propus.

Mult succes!

Autorii

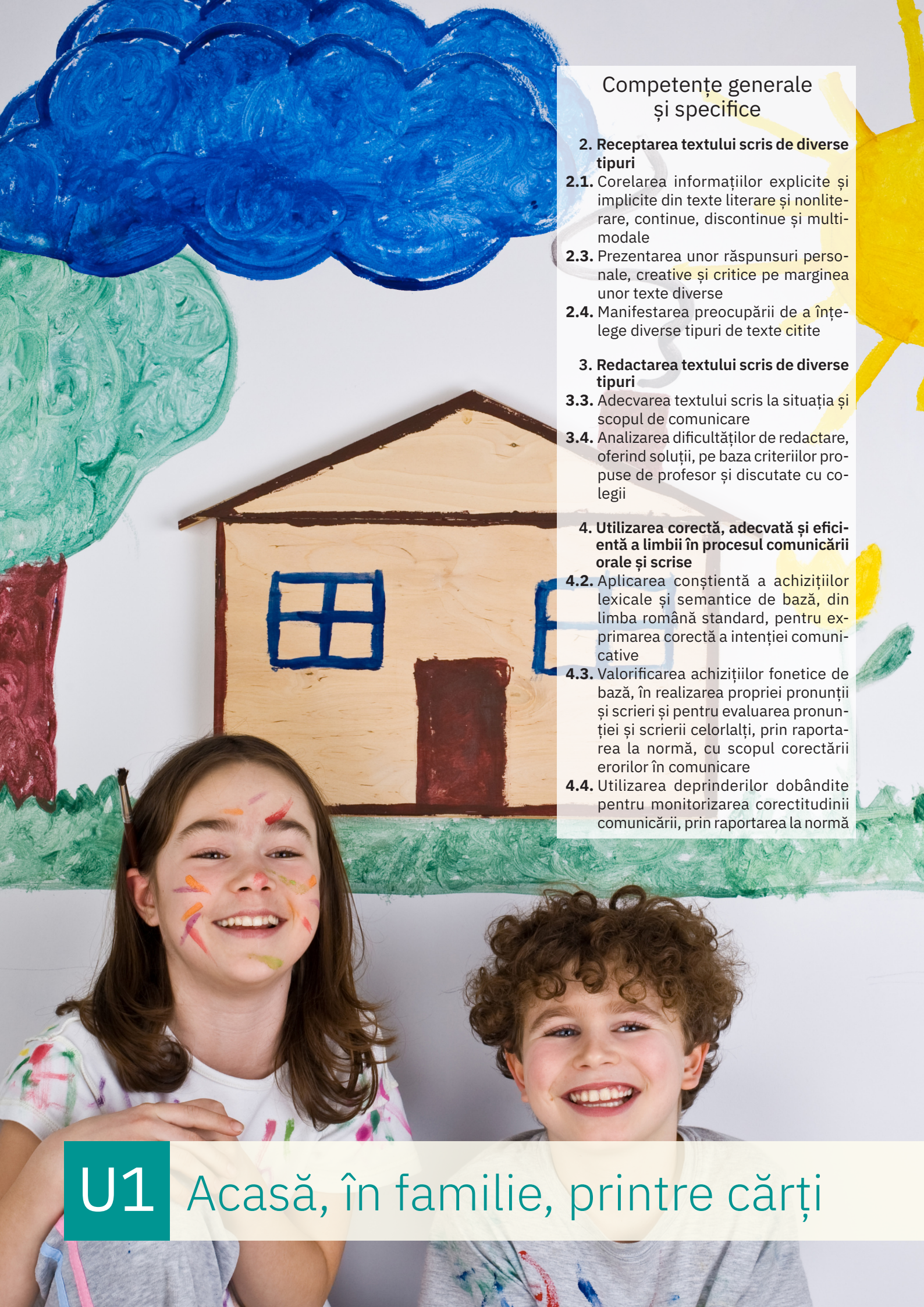
Unitatea 1. Acasă, în familie, printre cărți	7
Lectură	
Textul narativ literar în proză	8
Textul descriptiv literar în proză	14
Limbă română	
Cuvântul. Sinonimele și antonimele	20
Sensurile cuvintelor	22
Omonimele. Cuvintele polisemantice	24
Diftongul. Triftongul. Hiatul	26
Despărțirea în silabe	28
Redactare	
Redactarea unei narațiuni la persoana I. Stilul	30
Evaluare	34
Unitatea 2. Printre colegi și prieteni	37
Lectură	
Textul narativ literar în proză. Momentele subiectului.	38
Limbă română	
Verbul	44
Modul conjunctiv	46
Modul condițional-optativ	48
Posibilități combinatorii ale verbului. Predicatul nominal.	50
Subiectul.	52
Complementul și circumstanțialul. Prepoziția	54
Redactare	
Rezumatul scris.	56
Evaluare	60
Unitatea 3. Dincolo de ferestre	63
Lectură	
Textul descriptiv literar în versuri.	64
Epitetul. Versificația	68
Textul nonliterar	72
Limbă română	
Substantivul.	74
Cazul nominativ.	76
Cazul acuzativ. Complementul direct. Complementul prepozițional.	78
Cazul acuzativ. Circumstanțialele. Atributul.	80
Cazul dativ. Complementul indirect	82
Cazul genitiv. Articolul genitival. Posibilități combinatorii ale substantivului.	84
Cazul vocativ	86
Redactare	
Descrierea unui peisaj	88
Evaluare	92

Unitatea 4. Popasuri cu tâlc	95
Lectură	
Textul narativ literar în versuri	96
Limbă română	
Pronumele personal și pronumele personal de politețe (actualizare)	102
Posibilități combinatorii ale pronumelui	104
Pronumele reflexiv	106
Numeralul	108
Redactare	
Inserarea unor secvențe descriptive într-o narațiune	112
Textul explicativ.	116
Evaluare	120
Unitatea 5. Călătorii de tot felul.	123
Lectură	
Textul narativ literar	124
Textul argumentativ	130
Limbă română	
Adjectivul (actualizare)	134
Posibilități combinatorii ale adjectivului	136
Adverbul. Felurile adverbului	138
Gradele de comparație și funcțiile sintactice ale adverbului	139
Redactare	
Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă	140
Evaluare	144
Anexe	
Bareme de corectare a testelor.	149
Fișe de autoevaluare	155

Amintiri din vacanță

Relatează cea mai plăcută și interesantă experiență din vacanța mare.

A large rectangular area with a red border, containing 25 horizontal dotted lines for writing.

A background image showing two children, a girl and a boy, smiling and painting a scene on a wall. The girl has colorful paint on her face and is holding a paintbrush. The boy has paint on his chin. The wall features a large blue cloud, a green tree, a yellow sun, and a brown house with a blue window and a brown door. The scene is painted in a childlike, expressive style.

Competențe generale și specifice

2. Receptarea textului scris de diverse tipuri

- 2.1. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 2.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte diverse
- 2.4. Manifestarea preocupării de a înțelege diverse tipuri de texte citite

3. Redactarea textului scris de diverse tipuri

- 3.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
- 3.4. Analizarea dificultăților de redactare, oferind soluții, pe baza criteriilor propuse de profesor și discutate cu colegii

4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

- 4.2. Aplicarea conștientă a achizițiilor lexicale și semantice de bază, din limba română standard, pentru exprimarea corectă a intenției comunicative
- 4.3. Valorificarea achizițiilor fonetice de bază, în realizarea propriei pronunții și scrieri și pentru evaluarea pronunției și scrierii celorlalți, prin raportarea la normă, cu scopul corectării erorilor în comunicare
- 4.4. Utilizarea deprinderilor dobândite pentru monitorizarea corectitudinii comunicării, prin raportarea la normă

U1

Acasă, în familie, printre cărți

Textul narativ literar în proză

- 1 Citește povestirea următoare pentru a afla continuarea aventurilor păianjenului care se crede Spiderman. Pentru ca lectura să fie mai palpitantă, oprește-te de fiecare dată când textul se întrerupe și fă o predicție privitoare la ce se va întâmpla în continuare.

Aventurile lui Spiderman în grădină

de Adina Popescu

Micul păianjen care nu părăsise niciodată casa mare și veche în care se născuse s-a trezit de unul singur pe aleea din grădină. Tocmai fusese alungat de Maria, fetița în camera căreia locuise, iar acum nu știa încotro să se îndrepte. Era toamnă și, deși soarele nu mai încălzea cu putere, lumina lui îl orbea. Așa a descoperit că prefera întunericul de pe raftul cu multe cărți, unde își țesea, de obicei, pânza. „Da, trebuie mai întâi să găsesc un cotlon întunecat unde să mă pot gândi în liniște la ce-i de făcut!” Cu alte cuvinte, voia să tragă un pui de somn, fiindcă atunci când păianjenii își propun să se gândeas-

că pe îndelete la ceva sau să rezolve o problemă importantă, adorm și trag la aghioase câteva ore, uneori sforăind ușurel. Însă un cotlon întunecat nu se vedea pe nicăieri, peste tot era doar lumină, soarele acela nesuferit strălucea pe cer, fără să se sinchisească de necazurile lui.

Dintr-odată, păianjenul a auzit ...

- 2 Când și unde este plasată întâmplarea? Încercuiește cu roșu cuvintele care indică anotimpul și momentul zilei și cu verde pe acelea care indică spațiul.
- 3 Ce diferență observi între acest fragment și textul *Un păianjen care se crede Spiderman*, în privința naratorului și a persoanei la care se narează?

.....

.....

- 4 Care este problema pe care păianjenul trebuie să o rezolve?

.....

.....

- 5 Completează primele două coloane din tabelul predicțiilor. După ce vei citi continuarea, întoarce-te la acest tabel și completează și ultima coloană.

Ce anticipezi că se va întâmpla în continuare? Cine apare și cum se va purta cu păianjenul?	Pe ce-ți bazezi predicția?	Predicția ta a fost confirmată de text?

Dintr-odată, păianjenul a auzit un bâzâit ca de elicopter, apoi o voce la fel de bâzâită i-a strigat:

– La o parte!

Și-a acoperit repede capul cu toate cele opt piciorușe, de frică să nu se prăvălească ceva peste el și să-l facă una cu pământul.

Dar nu era decât o albină. Păianjenul mai văzuse albine pe fereastra camerei Mariei, dar niciodată una atât de mare. Albina asta era uriașă. „Cred că e doar supraponderală... adică, grasă... uite ce burtă are!” – și-a zis păianjenul, care era cât un sfert din albină și destul de suplu de la exercițiile lui zilnice de cățărăt și de acrobație. Însă cel mai mult l-a fascinat la albină nu mărirea ei, ci acul. „Păi, dacă aș avea eu acul ăla, aș putea să-mi fac o sabie și să mă joc de-a regele Arthur din Cavalerii Mesei Rotunde”, a gândit păianjenul, apoi și-a amintit că mai mult îi plăcea să se joace de-a Spiderman. Ce-i drept, citise multe cărți și reviste de benzi desenate pe care le găsisese în camera Mariei și, ca să nu se mai simtă atât de singur, se prefăcea că era unul dintre eroii care aveau parte de tot soiul de aventuri.

– Bună ziua, doamnă albină, a început el politicos, fiindcă tot din cărți învățase și bunele maniere. Ce zi frumoasă!

– Este, într-adevăr, a zis albina, fără să se mai obosească să răspundă la salut. Dar cine a vorbit?

– Dați-mi voie să mă prezint... sunt un păianjen, zis și Spiderman!

– Spaidăr, ce? a făcut albina. Hm, mă rog... n-am auzit!

– Vreți să vedeți, ca să vă convingeți? a întrebat plin de speranță păianjenul, care de mult își dorea niscaiva spectatori care să-l aplaude când se dădea huța pe firele lui lungi și lipicioase, pe care le arunca iscusit.

N-a mai așteptat o confirmare din partea albinei, și-a scos firul său preferat din buzunar – o bunătate de fir, zdravăn și meșteșugit – și l-a aruncat spre corola unei margarete. Apoi, cât ai zice Spiderman, s-a cățărăt pe fir în sus, l-a strâns cu grijă și l-a aruncat din nou. Firul s-a prins de spinul unui trandafir, păianjenul a alu-

necat pe el la vale, apoi a rămas suspendat cu capul în jos.

– Vă place? a întrebat-o pe albină, așa atârnat cum era.

– Ce să-mi placă?! i-a răspuns țâfnos doamna albină. Unii nu-și văd capul de treabă, iar alții se cred la circ.

Două buburuze au trecut în zbor și s-au uitat la păianjen cu mirare.

– De când au băgat tiroliană în grădină? a întrebat una.

– Nu știu, dragă, dar nu e de mine. Numai când mă uit, mă apucă palpitațiile, i-a zis prietena ei. Și nici nu cred că e tiroliană, e bungee jumping. Mă ia cu amețală, soro!

Și și-au văzut de drum.

Păianjenul era dezamăgit – nu primise aplauze și nici nu fusese aclamat la scenă deschisă. Așa că s-a urcat la loc pe fir, l-a strâns cuminte și s-a așezat meditativ pe petala unui trandafir.

Albina era încă acolo, colecta polenul de pe margaretă. Avea două găleți mari pe care abia dacă le putea duce.

– Auziți? a îndrăznit din nou micuțul Spiderman. Dar de acul ăla mai aveți nevoie? Că văd că nu faceți nimic cu el. Nu mi-l dați mie, ca să mi-l fac sabie și să mă joc de-a regele Arthur?

Albina era acum de-a dreptul jignită.

– Fiți atenți ce-i trece prin cap măscăriciului! a exclamat ea. Haide, valea de pe florile mele, mută-ți cirul în altă parte... altfel, chem tot stupul și o să ai parte de mai multe ace decât îți poți imagina!

Păianjenul a coborât de pe floare. Un cotlon întunecos în care să se ascundă tot nu se vedea pe nicăieri, ziua era la fel de frumoasă și soarele strălucea de mai mare dragul, iar lui îi venea să plângă. Fusese alungat mai întâi din casă, iar acum îl alunga și albina asta grasă și mofluză. Nu exista niciun locșor pe lume și pentru el.

6 Ce personaje apar în acest fragment?

.....

.....

7 Precizează cum se comportă albină față de păianjen și notează ce părere ai despre atitudinea ei.

.....

.....

.....

8 Ai citit legendele despre regele Arthur și Cavalerii Mesei Rotunde? Documentează-te și notează cum se numea sabia lui Arthur.

.....

9 De ce este dezamăgit păianjenul?

.....

.....

10 Gândește-te la ce s-ar putea întâmpla în continuare. Completează primele două coloane din tabelul predicțiilor. După ce vei citi continuarea, întoarce-te la acest tabel și completează și ultima coloană.

Ce anticipezi că se va întâmpla? Va continua păianjenul să caute un loc al lui? Va renunța? Va apărea alt personaj care-l va ajuta? Cine?	Pe ce-ți bazezi predicția?	Predicția ta a fost confirmată de text?

— N-o băga în seamă pe albină! s-a auzit un glas tot de sus, iar păianjenul a ridicat din nou capul. N-a văzut decât o petală albă de trandafir care zbura, ba nu era o petală, era un fluture. Cred că muncește prea mult și de la asta i se trage! a continuat fluturele. E mereu stresată și nervoasă.

— Tu nu muncești? a întrebat cu o voce mică păianjenul, parcă lipsit de orice chef să intre în vorbă cu cineva.

— Eu, să muncesc?! a zis surprins fluturele. Eu n-am nicio treabă. Sunt balerin, prim-solist.

Fluturele s-a apropiat mai mult și atunci a observat păianjenul că, într-adevăr, purta niște cipici de balet. Ca să-i demonstreze, a făcut câteva piruete pline de grație prin aer.

— Ia zi-mi, cum de-ți reușesc șmecheriile alea de mai devreme? E vreun talent special?

— Nu-i niciun talent, a bombănit păianjenul. Pur și simplu sunt ca Spiderman... ai auzit de el? a mai întrebat, plin de speranță.

— Este cu siguranță un nume bun de scenă, a răspuns gânditor fluturele. Știi ceva? Aș putea să te ajut. Am un impresar foarte bun, el l-a lansat și pe greier, care are acum concerte în toată grădina, sold out până la primăvară. Greierul e o vedetă, îți zic eu. Impresarul ăsta ar putea să te facă faimos și pe tine.

Păianjenul nu prea știa ce era acela un impresar, însă cuvinte ca „vedetă” sau „faimos” îi erau cunoscute și îl umpleau de entuziasm. Sigur că și-ar fi dorit să fie „faimos” și „vedetă”, exact ca adevăratul Spiderman, așa că i-a spus fluturelui că ar da orice să-l întâlnească pe impresar.

— Vezi tu cireșul ăla de la poartă? Vino în cinci minute la scorbura de lângă creanga aia un pic lăsată, bine? a mai spus fluturele și și-a luat zborul în direcția pe care i-o indicase.

11 Ce părere ai despre gestul fluturelui față de păianjen? De ce crezi că se comportă fluturele așa?

.....

.....

- 12 Compară comportamentul albinei și al fluturului față de păianjen și notează trăsăturile opuse ale acestora.

.....

.....

- 13 Crezi că păianjenul va reuși să-și împlinească visul de a deveni „vedetă”? Completează primele două coloane din tabelul predicțiilor. După ce vei citi continuarea, întoarce-te la acest tabel și completează și ultima coloană.

Ce anticipezi că se va întâmpla? Va reuși păianjenul să obțină ce-și dorește?	Pe ce-ți bazezi predicția?	Predicția ta a fost confirmată de text?

Păianjenul a întins vreo două fire, a săltat un pic, apoi aproape că a zburat pe deasupra grădinii. În mai puțin de cinci minute, era deja în fața scorburi unde se adunaseră deja și alte făpturi. Toate îl așteptau pe impresar și visau cu ochii deschiși la o carieră artistică de succes. În afară de fluturi, mai erau vreo două fluturașe balerine, destul de sfoase, o omidă care era o contorsionistă desăvârșită, o viespe care dresa-se niște purici și un țânțar sfrijit care purta țânțos un costum de Superman.

— Tu, da, ție mai îți dau o șansă, ție îți pot aranja un mic show, tu, până nu treci mai

întâi pe la sală, ca să faci mușchi, n-ai cum să fii Superman!

Misteriosul impresar tocmai își făcuse apariția și trecea prin fața fiecăruia. L-a scos pe țânțar din rând, apoi s-a oprit în fața micului păianjen, care rămăsese cu gura căscată.

— Tu cine ești și ce știi să faci? l-a întrebat cu severitate.

— Păi... sunt Spiderman!

— Imposibil, doar eu sunt Spiderman! a exclamat impresarul care era... un păianjen, de două ori mai mare și mai în vârstă decât noul venit.

- 14 Cum ți se pare că se poartă impresarul cu insectele doritoare de o carieră artistică? Subliniază în text secvențele care se referă la comportamentul acestuia.

.....

- 15 Cum explici atitudinea lui față de micul Spiderman?

.....

.....

- 16 Crezi că păianjenul cel mare îl va ajuta? Completează primele două coloane din tabelul predicțiilor. După ce vei citi continuarea, întoarce-te la acest tabel și completează și ultima coloană.

Ce anticipezi că se va întâmpla? Va reuși micul păianjen să obțină ce-și dorește?	Pe ce-ți bazezi predicția?	Predicția ta a fost confirmată de text?

*

Ne-am uitat unul la altul o vreme. Eu eram speriat și timid, dar Spiderman cel mare mi-a zâmbit cu îngăduință. Mi-a spus că pot să fiu și eu Spiderman, dar mi-a propus un alt nume de scenă, Spiderkid. Ce să zic? Am acceptat, firește. Că doar nu eram fraier să nu mă bucur că mi-am

găsit de-acum o nouă familie. Unde mai pui că am intrat într-o lume de artiști! Și, fericit cum eram, am îndrăznit să-l rog pe Spiderman cel mare să îmi promită că dacă găsim ace din alea mari de albine, putem să ne jucăm de-a Cavalerii Mesei Rotunde. El ar fi, normal, regele Arthur, iar eu, cavalerul.

- 17** Cum ți se pare finalul textului? Te așteptai la un alt deznodământ?

.....

.....

.....

- 18** Câte predicții corecte ai făcut?

.....

- 19** Ce părere ai despre dorința păianjenului de a se juca de-a Cavalerii Mesei Rotunde? Citește informațiile de mai jos despre legendele privitoare la acești cavaleri și formulează apoi un răspuns.

„Idealul cavaleresc datează încă de la sfârșitul secolului al V-lea și începutul secolului al VI-lea; astfel, regele britanic Arthur, erou semilegendar, a luptat împotriva invadatorilor saxoni. Destinat măreției de ursitoarele din Avalon, el este regele legitim al întregii Anglii și reprezintă idealul cavaleresc atât în război, cât și pe timp de pace.

Sub domnia lui benefică, Anglia se bucură de o perioadă de 12 ani de pace și prosperitate, vreme în care cavalerismul ajunge la apogeu. La castelul său din Camelot, Arthur îi convoacă în jurul Mesei Rotunde pe curajoșii și credincioșii cavaleri ai regatului său, precum Lancelot, Gawain, Percival. Vrăjitorul Merlin îi învață să se abțină de la crime, cruzimi și violențe, să evite trădarea, minciuna și necinstea, să fie miloși și,

mai presus de toate, să apere, să protejeze și să respecte femeile. Cavalerii pleacă de aici să civilizeze lumea cunoscută de ei, se luptă cu draconi, giganți și alte forțe ale răului în castele bântuite de fantome, păduri întunecate și grădini fermecate.”

Adaptare după articolul <http://www.descopera.org/regele-arthur-si-cavalerii-mesei-rotunde/>

.....

.....

.....

- 20** De ce crezi că, în finalul textului, autoarea introduce în scenă naratorul păianjen și renunță la narațiunea la persoana a III-a?

.....

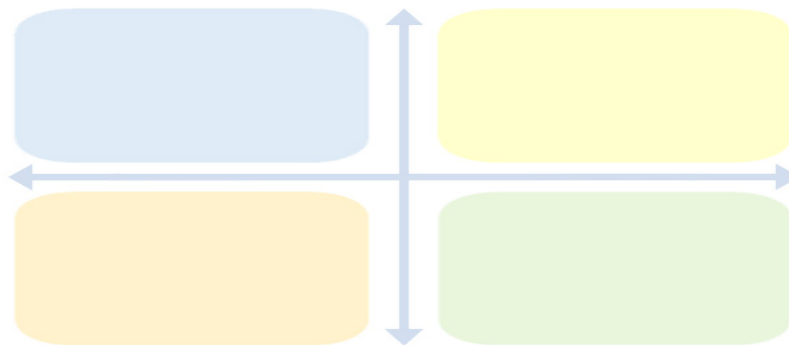
.....

.....

Textul descriptiv literar în proză

- 1 Cu ce ai putea compara cărțile? Gândește-te la un fenomen al naturii, o formă de relief, o plantă sau o pasăre, un miros, un sunet sau la orice altceva care crezi că are legătură cu cărțile. Notează patru comparații în schema de mai jos. Schimbă apoi caietul cu colega/colegul de bancă, pentru a vă împărtăși ideile și a explica de ce ați făcut aceste asocieri.

- 2 Citește începutul textului *A patra inimă* de Mircea Cărtărescu. Colorează în text enunțul care crezi că este cel mai aproape de asocierile pe care le-ai făcut la exercițiul 1.

Cărțile sunt asemenea unor fluturi. De obicei stau cu aripile lipite, așa cum se odihnesc fluturii pe câte-o frunză, când își desfășoară trompa filiformă¹ ca să soarbă apă dintr-un bob de rouă. Când deschizi o carte, ea zboară. Și tu odată cu ea, ca și când ai călări pe gâtul cu pene fine al unui fluture uriaș. Dar cartea nu are o singură pereche de aripi, ci sute, ca un semn că ea te poate duce nu doar din floare-n floare în această lume glorioasă, ci în sute de lumi locuite. Unele dintre ele seamănă mult cu cea în care trăim, altele sunt populate de ființe care nu ni se arată decât în vise.

¹ *filiform* (adj.) – care are forma unui fir.

Pe aripile fluturilor noștri de hârtie, asemenea unor solzișori ce irizează lumina, sunt tatuaje ciudate, înscrise cu cerneală tipografică. A trebuit să mergem la școală ca să le deslușim. Stând confortabil în spinarea mătăsoasă a marelui fluture, citim și zburăm. Căci fluturele nu se urnește de pe frunza lui dacă nu-i inventăm aripile adevărate, care nu sunt de hârtie, nici de cerneală, nici de cuvinte, ci de imagini, atingeri, mirosuri și melodii. Pe toate ni le imaginăm citind. Și-atunci înțelegem că zborul, chiar dacă ne duce în lumi îndepărtate, se petrece întotdeauna în noi înșine. Cărțile sunt fluturi cu care zburăm prin propria noastră minte, sub bolta uriașă a țestei noastre.

Niciun aparat de zbor nu te-a dus atât de departe. Deslușind runele² ciudate de pe aripile ce lopătează³ leneș, înțelegi că ele vorbesc despre orașe de cristal și subterane pline de monștri, și regine misterioase și secole îngropate în uitare, numai și numai pentru că toate aceste minuni, miraculoase sau înfricoșătoare, se află deja în tine. Se aflau acolo înainte să-ți începi călătoria. Citind și zburând, ceea ce e unul și același lucru, nu faci decât să desenezi harta magică a propriului tău suflet.

Ai știut că ești atât de complicat? Ai fi bănuțit vreodată că trăiesc atât de multe lumi în tine? Visele ți-au deschis câteodată o fereastră către

² *rună* (s. f.) – caractere grafice ale celor mai vechi alfabet germanice și scandinave.

³ *a lopăta* (vb.) – a vâsli.

miezul de fantasmă al minții tale, dar visele se adună și se destramă asemenea norilor. Privește însă flotila¹ de fluturi din biblioteca ta, ascultă furnăitul acestor armăsari înaripați. Fiecare arde de dorința să te transporte, lopătând din zeci și sute de aripi, în tot atâtea spații și timpuri mirifice.

Filmele sunt și ele fluturi, ca și fotografiile sau jocurile pe computer, care te atrag atât de mult. Dar sunt fluturi cu o singură aripă. Mai eficiente și mai directe, dar nu atât de fabuloase. Orice copil ar prefera să zboare pe un fluture uriaș, cu aripi

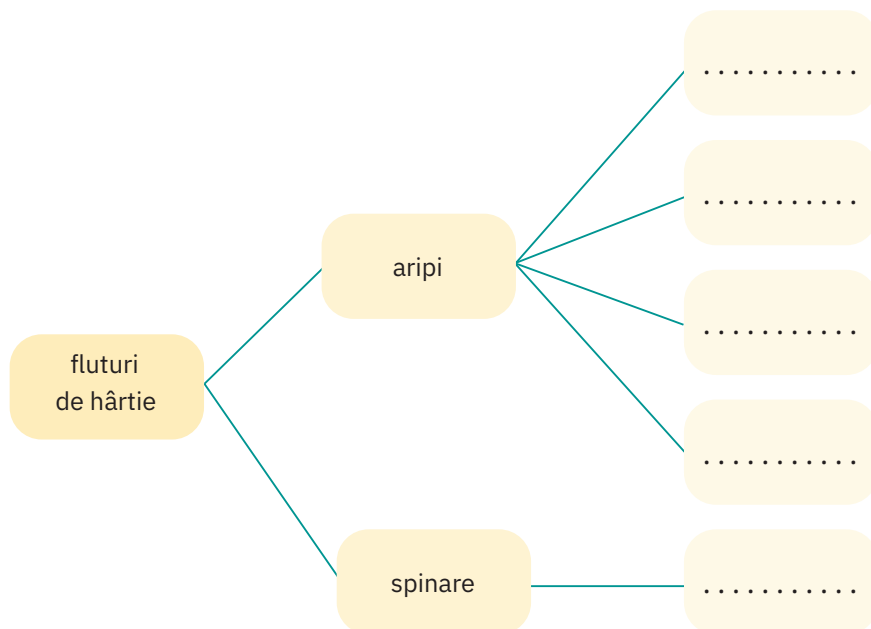
¹ *flotilă* (s. f.) – mare unitate militară navală, care acționează pe fluvii, pe lacuri sau pe mări.

colorate carnavalesc, decât cu deltaplanul. Filmele au căpătat abia de curând a treia dimensiune, pe când cărțile au sute de dimensiuni, și asta de patru mii de ani încoace. Filmele nu au încă atingere, parfum, vibrație, ca și atâtea alte senzații pe care nici nu le putem numi, dar care toate formează trupul viu al viețuirii noastre în lume.

Dar, mai ales, o diferență uriașă există între aripiile cărții și aripa filmului sau a fotografiei: privind un film, vezi imagini străine și la fel pentru toți privitorii. Citind o carte, privești în tine însuși. Nimeni, niciodată, n-o să citească scrierile citite de tine. Zece oameni care citesc aceeași carte citesc de fapt zece cărți diferite. Dacă autorul ei scrie undeva „era seară”, cei zece cititori își vor închipui zece seri diferite, seri trăite de ei și numai de ei. Căci fluturele pe care zbori ești întotdeauna tu însuși, de parcă emisferile tale cerebrale, încrețite în strâmtul lor locaș de os, s-ar desface deodată peste lume și ai zbura fluturând din cele două aripi gigantice, scrise pe toate părțile cu neuroni.

3 Recitește primele două paragrafe ale textului și încercuiește cuvântul-cheie.

4 Cărțile sunt comparate cu „fluturi de hârtie”. Completează, în schema de mai jos, toate elementele prin care sunt descriși acești fluturi ciudați.

5 Ce înțelegi prin „aripi lipite”? Gândește-te la elementele unei cărți care pot fi comparate cu aripiile fluturelui și precizează ce înseamnă când acestea stau „lipite”.

.....

.....

.....

Cuvântul. Sinonimele și antonimele

- 1 Notează trei substantive care numesc elemente reprezentate în imaginea alăturată. Precizează care este forma (învelișul sonor) și conținutul (sensul) acestora.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

- 2 Colorează cu albastru unul sau mai multe sinonime din lista de mai jos, potrivite pentru adjectivul *senin* în contextul: *Imaginea înfățișează un cer senin.*

• albastru • clar • curat • limpede • pur • străveziu • frumos • însorit • luminos

- 3 Notează câte un antonim pentru fiecare dintre următoarele cuvinte:

- 4 Găsește câte două sinonime și antonime pentru următoarele cuvinte:

Cuvinte	Sinonime	Antonime
bucurie		
cunoscut		
a pleca		

- 5 Scrie un scurt text narativ despre vacanță în care să folosești cel puțin șase cuvinte din tabelul de la exercițiul 4.

.....
.....
.....
.....
.....

- 6 Propune câte un sinonim și un antonim pentru următoarele expresii:

Expresii	Sinonime	Antonime
zgârie-brânză		
pierde-vară		
a tunat și i-a adunat		
a fi într-o ureche		

7 Redactează un dialog amuzant între doi copii de vârsta ta, în care să folosești una dintre expresiile de la exercițiul 6.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8 Indică sinonimul potrivit pentru sensul contextual al verbului *a face* în exemplele de mai jos.

- a Doi și cu doi fac patru. ....
- b M-am hotărât să fac o supă. ....
- c Primăria face un pod nou. ....
- d Rapidul face drumul până la munte într-o oră. ....
- e Mărul a făcut în anul ăsta multe mere. ....

9 Înlocuiește cuvintele scrise colorat cu sinonimele potrivite în context și notează-le între paranteze.

„Noțiunea de familie nu este un concept static. Definiția familiei **variază** (.....) de la o epocă la alta și dintr-un loc în altul. Familia, definită prin origine, este **văzută** (.....) ca legătura de sânge, locul în care te naști, **locul** (.....) unde se formează individul și istoricul său personal. [...]

Familia este grupul cel mai important dintre toate **grupurile** (.....) sociale, deoarece ea influențează și modelează **individul** (.....). Unii merg chiar mai departe și **susțin** (.....) că acțiunea familiei asupra persoanei este esențială, ea fiind adevăratul laborator de formare a **persoanei** (.....).”

Adaptare după articolul *Familia*, <http://www.scribub.com/sociologie/FAMILIA831791024.php>

10 Propune antonime pentru următoarele cuvinte din textul de la exercițiul 9:

- static ..... important .....
- departe ..... adevărat .....

11 Găsește câte un sinonim pentru cuvântul MIC care să înceapă cu fiecare literă a acestuia și alcătuiește câte un enunț cu sinonimele găsite, urmând modelul oferit alături pentru cuvântul MARE. Poți consulta dicționarul de sinonime.

M	Este matur , acum a dovedit asta.	M	
A	A făcut un efort apreciabil .	I	
R	Riscul de inundații este ridicat .	C	
E	Prețul acestei cărți este exorbitant .	C	

12 Amuză-te, găsind antonime care să rimeze, urmând modelul dat.

